

SADRŽAJ

OSNOVE HEMIJSKOG INŽENJERSTVA

1.	Princip održanja mase i energije	5
2.	Proces i procesna jedinica	6
2.1.	Masa, zapremina i gustina.....	6
2.2.	Mol, relativna atomska i molekulska masa.....	7
2.3.	Protok.....	8
2.4.	Temperatura.....	9
2.5.	Pritisak.....	10
2.6.	Koncentracija.....	12
2.7.	Maseni i molski udio.....	13
3.	Podjela procesa	14
4.	Procesna šema	15
5.	Opšta bilansna jednačina	18
6.	Materijalni bilans procesa bez hemijske reakcije	19
6.1.	Jednačine materijalnog bilansa.....	19
6.2.	Informacije o materijalnom bilansu.....	20
6.3.	Opis postupka rješavanja materijalnog bilansa.....	21
6.4.	Bilans procesa sa više jedinica.....	21
6.5.	Specijalne konfiguracije procesa sa više jedinica.....	22
6.6.	Materijalni bilans procesa sa hemijskom reakcijom.....	23
6.7.	Stehiometrija.....	24
6.8.	Ograničavajući reaktant i konverzija.....	25
6.9.	Višestepene reakcije, prinos i selektivnost.....	26
6.10.	Separacija proizvoda i recirkulacija.....	27
7.	Reakcije sagorijevanja	28
7.1.	Hemizam sagorijevanja.....	28
7.2.	Potrebe kiseonika i vazduha za sagorijevanje.....	29
7.3.	Materijalni bilans procesa sagorijevanja.....	29
8.	Energetski bilans	31
8.1.	Oblici energije.....	33
8.2.	Oblici razmjene energije sistema sa okolinom.....	34
8.3.	Zakon o održanju energije.....	35
9.	Energetski bilans procesa sa hemijskom reakcijom	37
9.1.	Toplota reakcije.....	37

9.2.	Proračun toplote reakcije	38
9.3.	Toplota (entalpija) nastajanja jedinjenja	39
9.4.	Toplota sagorijevanja.....	39
9.5.	Jednačina energetskog bilansa procesa sa hemijskom reakcijom	40
9.6.	Termohemija rastvora	41
10.	Rješavanje materijalnog i energetskog bilansa pomoću računara.	42
11.	Hemijsko-tehnološki procesi i hemijsko tehnološki sistemi	43
11.1.	Hemijsko-tehnološki sistemi.....	43
11.2.	Elementi hemijsko-tehnološkog sistema	44

TEHNOLOŠKE OPERACIJE

1.	Miješanje	49
2.	Metode razdvajanja materija	53
3.	Usitnjavanje i klasiranje mineralnih sirovina.....	55
4.	Taloženje i dekantovanje	57
5.	Filtracija.....	60
6.	Fenomeni prenosa toplote.....	64
6.1.	Toplotni bilans sistema izmjene toplote.....	65
7.	Fenomeni prenosa mase	67
7.1.	Prenos mase iz gasovite u tečnu fazu - apsorpcija	67
8.	Istovremeni prenos mase i toplote u binarnim i višekomponentnim sistemima	69
8.1.	Termičke metode razdvajanja materija prenosom mase iz tečne u gasovitu fazu - destilacija.....	69
8.2.	Ravnotežna destilacija	71
8.3.	Atmosferska destilacija	71
8.4.	Destilacija vodenom parom i destilacija u struji inertnog gasa	72
8.5.	Vakuum destilacija i destilacija sa ponovljenim isparavanjem	73
8.6.	Rektifikacija.....	73
9.	Površinski fenomeni	75
9.1.	Energija i sile u granici faza.....	75
9.2.	Fizička i hemijska adsorpcija.....	76
10.	Flotacijski fenomeni	78
11.	Ekstrakcijski fenomeni	82
12.	Kristalizacija.....	83
13.	Sušenje.....	86

KATALIZA I KATALIZATORI

1.	Podjela katalizatora i katalize.....	91
1.1.	Poređenje homogene i heterogene katalize	92
2.	Aktivnost katalizatora	94
3.	Selektivnost katalizatora	96
4.	Stabilnost katalizatora.....	97
5.	Hemizam katalize.....	98
5.1.	Teorija sudara.....	98
5.2.	Teorija prelaznog stanja	98
6.	Homogena kataliza	100
6.1.	Kiselo-bazna kataliza	100
6.2.	Kataliza s jonima prelaznih metala.....	101
7.	Heterogena kataliza	103
7.1.	Teorija heterogene katalize	105
7.2.	Elektronski faktori heterogene katalize.....	107
7.3.	Sastav i priprema heterogenih katalizatora.....	108
7.4.	Nosači katalizatora.....	109
7.5.	Katalitički aktivne materije	110
7.6.	Heterogeni katalizatori	110
8.	Promotori	112
9.	Priprema katalizatora	113
10.	Selektivnost katalizatora	115
10.1.	Tipovi selektivnost katalizatora.....	115
11.	Deaktivacija katalizatora	116
11.1.	Sprečavanje deaktivacija katalizatora.....	117
11.2.	Reaktivacija katalizatora	117
12.	Određivanje fizičkih i mehaničkih karakteristika katalizatora....	119

GORIVA

1.	Podjela goriva.....	124
1.1.	Sastav goriva	124
1.2.	Elementarna analiza goriva	124
1.3.	Tehnička analiza goriva	125
1.4.	Negorive materije u gorivima.....	126
1.5.	Toplotna moć goriva	127
2.	Čvrsta goriva.....	129
2.1.	Podjela ugljeva prema starosti i nastanku	129
2.2.	Treseti.....	130
2.3.	Mrki ugljevi.....	130
2.4.	Kameni ugljevi	131

2.5.	Antraciti	132
2.6.	Uljni škriljci	132
3.	Tečna goriva.....	133
3.1.	Nafta-sastav i nastanak	133
3.2.	Prerada nafte	135
3.3.	Tečna goriva dobijena preradom nafte.....	135
3.4.	Motorni benzin.....	136
3.5.	Goriva za mlazne motore	136
3.6.	Dizel goriva.....	136
3.7.	Ulja za loženje	137
3.8.	Tečna goriva dobijena preradom čvrstih goriva.....	137
4.	Gasovita goriva	139
4.1.	Prirodna gasovita goriva	139
4.2.	Prerađena gasovita goriva	140
4.3.	Generatorski gas	141
4.4.	Vazdušni generatorski gas	141
4.5.	Vodeni-sintezni generatorski gas	142
4.6.	Miješani generatorski gas	142
4.7.	Tečni naftni gas.....	142
4.8.	Zemni gas.....	143
5.	Biogoriva	144
5.1.	Biogoriva za motore sa unutrašnjim sagorijevanjem	144

METALI I LEGURE

1.	Opšte karakteristike metala i legura	150
2.	Grada metala	152
2.1.	Kristalne strukture.....	152
3.	Stvaranje legura	155
4.	Klasifikacija metala.....	157
4.1.	Željezo i čelik.....	158
4.2.	Legure željeza	159
4.3.	Proizvodnja sirovog željeza	160
4.4.	Proizvodi visoke peći.....	163
4.5.	Proizvodnja čelika.....	164
4.6.	Klasifikacija čelika.....	164
4.7.	Podjela čelika prema <i>hemijskom sastavu</i>	165
4.8.	Podjela čelika prema namjeni	166
4.9.	Podjela čelika prema kvalitetu	167
4.10.	Podjela čelika prema načinu proizvodnje	167
4.11.	Legirajući čelici i uticaj legirajućih elemenata na osobine čelika.....	167
4.12.	Termička obrada čelika.....	169
4.13.	Termohemijska obrada čelika	171

4.14.	Označavanje čelika.....	172
5.	Obojeni metali i legure	173
5.1.	Aluminijum i legure aluminijuma	173
5.2.	Bakar i legure bakra	174
5.3.	Olovo.....	175
5.4.	Cink.....	176

TEHNIČKI NEMETALNI MATERIJALI

1.	Keramički i građevinski materijali	179
1.1.	Keramički materijali	179
1.2.	Vatrostalni materijali	181
1.3.	Magnezitni vatrostalni materijali – magnezitne opeke.....	182
1.4.	Dolomitni vatrostalni materijali – dolomitne opeke.....	182
1.5.	Silika vatrostalni materijali – kvarcne (dinas) opeke	183
1.6.	Alumosilikatni vatrostalni materijali -šamotne opeke.....	183
2.	Mineralna veziva.....	184
2.1.	Cement	184
2.2.	Vezivanje i očvršćivanje cementa	186
2.3.	Hidratacija cementa	187
2.4.	Vrste cementa.....	189
2.5.	Karakteristike cementa	190
2.6.	Građevinski kreč	191
2.7.	Vezivanje i očvršćavanje kreča	192
2.8.	Vrste kreča i upotreba	192
2.9.	Građevinski gips.....	193
2.10.	Vezivanje i očvršćavanje gipsa	193
2.11.	Vrste gipsa.....	194
3.	Beton	195
3.1.	Komponente za izradu betona	196
3.2.	Vrste betona	198
4.	Staklo	200
4.1.	Sirovine za proizvodnju stakla	201
4.2.	Proizvodnja običnog stakla	202
4.3.	Postupci prerade, obrade i dorade stakla	203
4.4.	Osobine stakla	204
4.5.	Vrste stakla.....	204
5.	Polimeri.....	206
5.1.	Termostabilni polimeri.....	207
5.2.	Termoplastični polimeri	208
5.3.	Plastične mase	209
6.	Mazive materije	211
6.1.	Klasifikacija maziva	211
6.2.	Fizičko-hemijske karakteristike maziva	214

6.3.	Poboljšanje karakteristika maziva.....	216
7.	Eksplozivne materije.....	217
7.1.	Fizičke, termohemijske i eksplozivne karakteristike eksplozivnih materija.....	218
7.2.	Klasifikacija eksplozivnih materija.....	220
8.	Površinski aktivne materije.....	222
8.1.	Hemijska struktura i klasifikacija tenzida.....	222
8.2.	Mehanizam dejstva tenzida.....	223
8.3.	Mehanizam dejstva tenzida pri pranju.....	224
8.4.	Sapuni.....	224
8.5.	Deterdženti.....	225
8.6.	Ekološke karakteristike deterdženata.....	226
9.	Tehnologija gume.....	228
9.1.	Sirovine za proizvodnju gumenih proizvoda.....	228
9.2.	Elastomeri.....	230
10.	Voda.....	231
10.1.	Vrste voda.....	231
10.2.	Faktori kvaliteta vode.....	232
10.3.	Tvrdoća vode.....	233
10.4.	Voda za industrijsku primjenu.....	234

ORGANSKI NEMETALNI MATERIJALI

1.	Tehnologija kože.....	239
1.1.	Građa i hemijski sastav kože.....	239
1.2.	Prerada kože.....	240
1.3.	Priprema kože za štavljenje.....	241
1.4.	Štavljenje kože.....	242
1.5.	Postupci završne obrade kože.....	243
2.	Tehnologija celuloze i proizvoda na bazi celuloze.....	244
2.1.	Drvo kao sirovina za proizvodnju celuloze.....	244
2.2.	Proizvodnja drvenjače.....	245
2.3.	Dobijanje tehničke celuloze.....	246
2.4.	Dobijanje sulfatne i sulfitne celuloze.....	247
2.5.	Dobijanje papira.....	247
2.6.	Derivati celuloze.....	247
3.	Tehnologija organskih boja.....	249
3.1.	Karakteristike organskih boja.....	250
3.2.	Klasifikacija organskih boja.....	250
4.	Tehnologija masti i ulja biljnog i životinjskog porijekla.....	252
4.1.	Hemijski sastav ulja i masti.....	252
4.2.	Dobijanje ulja i masti.....	254
5.	Tehnologija ugljenih hidrata.....	255

5.1.	Saharoza (šećer)	255
5.2.	Sirovine za proizvodnju saharoze.....	256
5.3.	Dobijanje šećera iz šećerne repe	257
5.4.	Skrob	258
5.5.	Dobijanje skroba iz kukuruza.....	259
6.	Tehnologija vrenja.....	261
6.1.	Alkoholno vrenje.....	262
6.2.	Proizvodnja etilalkoha (etanola).....	263
6.3.	Proizvodnja vina.....	264
6.4.	Proizvodnja piva.....	265
7.	Tehnologija mlijeka i mliječnih proizvoda	266
7.1.	Prerada mlijeka.....	267
7.2.	Mliječni proizvodi	268
	LITERATURA.....	271
	SADRŽAJ	273